

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmánostoru 52a 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1869. ápril—decemberre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . . 1 „ 60.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Mina János,
Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

A Kolozs-Monostoron felállítandó gazdasági tanintézet ügyében kiküldött miniszteri biztos **M. Hiedeghety Antal** urnak a földmívelési minisztériumhoz az intézet ügyében tett előterjesztése.

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

E folyó évi ápril hó 6-án 3736 szám alatt kelt intézvénynél fogva méltóztatott alólirottat megbizni, hogy a Királyhágón túli részek javára Kolozsmonostoron felállítandó czélzott országos gazdasági tanintézet ügyében a helyszínére utazva, magamat az intézet céljaira szükséges földbirtok mennyisége és minősége, ugyszint a kolozsmonostori alapítványi uradalom által átengedhető épületekre nézve részletesen tájékozzam, s érintkezésbe téve a nagyméltóságú vallás- és közoktatási m. k. Minisztérium küldöttével a helyi viszonyoknak kellő figyelembe vételével, a jelenleg is hasznábéres birtokok hasznábérbe vételének módját a kir. főkormányzék kebelében működő alapítványi kezelő bizottsággal megállapítsam, valamint a jelenlegi bérlőkkel az egyezkedést eszközöljem, az intézet létesítéséhez szükséges építkezésekre nézve a kellő előintézkedéseket azonnal megtegyem, és — illő tekintettel az államvagyronali takarékoságra — mind azt eszközöljem, a mi az intézetnek mielőbbi életbeléptetésére czélszerűnek és kívánatosnak mutatkoznék.

E feladatomban folyó hó 8-án útra kelve, Kolozsvárra érkeztemmel legelsőbbben tüzetes vizsgálat alá vettem a kolozsmonostori birtoknak mindazon részeit és épületeit, melyek a tanintézetnek alapul szolgálhatnának, s újabban is meg kelle győződnöm, hogy éppen e hely az, mely az erdélyi viszonyoknak teljesen megfelelő tanintézethez a szükséges alaptényezőket mind fekvési és éghajlati tekintetben, mind pedig sokoldalúságánál fogva leginkább szolgáltathatja. Ugyan e nézetre jutottak az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának velem e tanulmányozásnál közreműködő még azon tagjai is, kik ezelőtt inkább más vidékek és helyiségek iránt érdeklődtek.

Az A) alatt ide mellékelt térképen vörös vonalokkal kijelelve mutatom bé Nagyméltóságodnak az e kiszemelt birtoknak részletes helyrajzát, mely külsőségekben eddig 4 hasznábérlő által tartott:

circa 307 hold szántóföld,

204 „ kaszáló,

242 „ legelő,

és 2 „ szőlő,

összesen 755 catastralis hold külsőségből áll.

E birtok nincsen ugyan tagositva, miután colonialis dülők is esnek közébe, de közvetlen a helység körül nagyobb területekben és ugyszólván contiguitásban fekszik, s részint a Szamos völgyét mind a két parton, részint a két oldali magaslatokat foglalja el. Mind talajánál, mind fekvésénél és helyzeténél fogva az ország viszonyait leginkább képviseli, és az ennek megfelelő mindennemű gazdaságművelési ágak üzetére alkalmas.

Különös figyelmet érdemel pedig a Szamos melletti fekvőség helyzete, melyen az itt már malomcsatornázva is levő folyamnak segítségével a víz értékesítését mind a rétöntözés, mind a kertipar, mesterséges haltenyésztés és egyéb iparműveletekre igen alkalmasan és valóban példányszerűleg felhasználni lehet.

Közvetlen környezi e birtokot ugyan a monostori hártárban fekvő 2537 holdnyi erdő, mely uradalmi kezelés alatt levén, kedvező és teljesen alkalmas alapul fog szolgálni az erdőszeti képeztetésnek gyakorlati támogatására.

Ugyan itt helyben van élénk tevékenységben egy nagyobb serfőzési, és egy szeszgyári üzet, ugyszintén három rendbeli örlő malom, nem különben több téglagyár.

Mindannyi előnyök, melyek a növendékeknek a gazdasági iparüzletekben való oktatását lényegesen előmozdítandják.

A B.) alatti csatolmányban foglaltatik a belső telek kimutatása, melyet most Fikker Albert magy. kir. erdész szives közreműködése által készítetttem, s mely egyszerűsmind az intézet számára kibérelt épületeket s azoknak helyzetét is előtünteti. Közvetlen folytatásul tekintendő ez

Kolozsvár városa monostori utcájának. Lejtősen fekszik a hegyoldalon; felsőbb pontján a híres csűrrom, melyre az intézet főépülete szándékoltatik; alsó oldalán pedig a gazdasági udvar a főországútra dölve, több rendbeli épületekkel, melyek a tanárok egy részének illő lakást, cselédeknek, kovácsnak és kerékgyártónak kellő elhelyezést szolgáltatnak.

A felsorolt körülmények részletes szemügyre vétele és megvizsgálása után azonnal megkezdődtek a tárgyalások a haszonbérbe vétel pontozatainak megállapítása iránt. E tárgyalásokhoz kir. biztos gróf Péchy M. ő excellentiája a kathol. commissio elnökét méltóságos Groisz Gusztáv, és referensét méltóságos Keserü Mojzes apát s kir. tanácsos urakat bizta meg az alapítványi uradalom érdekeinek képviselésével, kikhez még a nagyméltóságú magyar kir. cultusminisztérium részéről Vilecz titkár ur járult. A nagyméltóságú magyar kir. közigazgatási minisztériumnak érdekeit alóliirt képviselte.

Nagyméltóságodnak azon előlegesen tett elvileges határozata következtében, hogy az alapítványi javak jövedelmét e haszonbérbe vétel által csorbíttatni semmiben sem kívánja, részéről a haszonbérletnek alapelveit a következő pontozatokban foglalva hoztam javaslatba:

1.) hogy a haszonbéri időszak 30 évre állapittassék meg.

2.) az első tíz évre a jelenleg szerződésileg fennálló haszonbéri összegek fizetendők.

3.) mindenik további 10 éves bérszakra a bérösszeg 10%-val emelkedjék.

4.) a szükséges építkezéseket illetőleg, a tanintézetnek épületei teljesen az állam költségén lesznek felállítandók, s e célra a leégett uradalmi csűr romjai felhasználandók.

5.) a gazdasági épületek majd nem egészen hiányozván, s ezeknek a jószág terjedelméhez mért, s egyszerű takarékos modorban teendő létesítése okvetlenül szükséges lévén, ezek költségeit az uradalom viseli. Ezen építkezési költségek csak 15 ezer forintig terjedhetnek. Az erre felhasznált összegtől azonban az intézet 5-ös kamatot fizet s az épületeket jókarban fentartandja.

6.) Ezen gazdasági építkezésekhez az uradalomban termelt s pénzbe nem kerülő épület-anyagok természetben lesznek kiszolgáltatva, s értékük a kamatozó építési költségekhez fel nem számíthatók.

7.) a tagosztálynak létrehozását az uradalom siettetni fogja.

8.) a Szamos gátjait jó karban fentartandja.

9.) az erdei legelők bérbeadásánál az intézetnek elsőbbséget adand.

10.) a gazdasági tanintézet kötelezi magát, a mint már rendeltetése is megkívánja, e haszonbéres birtoknak átható javításával azon a lehető legokoszerűbb gazdálkodást létesíteni és folytatni, mely feladatában a Szamos feles vizének felhasználása is elősegítendő, s e végből

11.) jogosítva lesz e célra a Szamos feles vizét igénybe venni, s az e célú előmozdító s a birtokban található minden eszközöket felhasználni, és a tanintézeti feladatához szükségelt ültetvényezéseket is létesíteni, vala-

mint az erdészeti oktatás érdekében a gyakorlati útmutatásokat az uradalom erdeiben eszközölni.

12.) A haszonbéri időszak lejártával az intézeti állampéleteket használhatási becsük, az ültetvényeket pedig értékbecsük szerint az uradalom veszi át.

Ezen általam javaslatba hozott szempontok alapján megkezdődtek a szerződési tárgyalások. Ezek folyamában habár számosabb felfogási nehézségekkel de általában jó akarattal találkoztam az illetőknél. Különösen a nagyméltóságú m. kir. cultusminisztérium által általánosan praescribált haszonbér szerződési normák igen egyoldalú szabványai körül merültek fel nehézségek, s okozták kicsinyes körülményességeiknél fogva, hogy csak több napokig tartó vitatkozások mellett lehetett a szerződési pontozatok fogalmazása iránt megállapodásra jutni.

Részéről, miután a szerződési feltételeknél az általam javaslatba hozott lényeges alapelvek a küldöttség által elfogadtattak, nem tarthattam méltányosnak, hogy a lényegtelenebb aprólékoságokra nézve a végletekig akadékoskodjak a fogalmazásnál.

Ily körülmények között jött létre a birtokra vonatkozó ideiglenes haszonbéri szerződés szövege a küldöttség kebelében, melyet van szerencsém Nagyméltóságodnak C.) alatt ezennel bémutatni, s ennek kapcsában a fogalmazásra vonatkozó egy pár észrevételemet, s a catholicus bizottmánynak inkább csak magyarázatul szolgáló észrevételeit, melyeket a nagyméltóságú két minisztérium által kiállítandó végszerződés szerkezetében számba vétetni kérek.

Ugyanez alkalmából nem mulaszthatom el itt megjegyezni, hogy a szerződés egyik pontjában az agio különbözetenek a haszonbér fizetésnél számba veendő mérve nem 30% hanem 40% meghaladása esetére volna megállapítandó.

E szerződésbe foglalvák egyszersmind a bérleti megállapodások mindazon épületekre nézve is, melyeket még a tanintézet céljaira szükségesnek tartottam főleg a tanárok elhelyezése végett az uradalomtól különösen bérbe venni.

De mellőzhetlenül szükségesnek mutatkozott ez épületeknek az intézet számára való biztosítása még azért is, mivel a tanintézeti főépületnek felállítása nem hozathatván még az idén létre annyira, hogy az lakható is legyen, ez épületek segedelmével leend csak eszközölhető, hogy az első évi osztály növendékei bennük ideiglenesen elhelyeztethetvén, az intézeti tanfolyam első osztálya még ez őszön minden akadály nélkül megnyitassék.

A jelenlegi haszonbérlelőktől kártalanítási követeléseikre nézve sikerült némi engedéseket eszközölni. Az eziránti megállapodások a D. alatti csatolmányokban foglaltatnak. A szintén e birtokon fekvő téglá égetési telep haszonbéri szerződésének tartama már csak két évi lévén, miután átbocsátásáért 500 forintnyi mértéktelen kárpotlás követeltett, s az intézet e nélkül is ellehet, egyelőre a haszonbérlelők kezében hagyatott. Ez alkalommal azonban e téglavető telep bérlői szivesek voltak a még meglévő 200 czernyi téglakészletüket a jó szintéglának czért 14 forintjával számítva az intézet számára átengedni. A mit annyival is inkább örömet fogadtam el, miután a vasútiüregős építkezések következtében minden épületi anyagok igénybe vétetvén, e keresettségüknel fogva, árukban is naponként emelkednek.

A kolozsmonostori birtoknak haszonbérbe vétele körül feladatomban volt intézkedésekkel a fenn elősorolt módon tisztába jöven, míg egy részt a tanintézetnek elhelyezési és építkezési tervezeivel foglalkoztam, másrészt a kir. főkörmányszékhez nyújtottam be egy előterjesztést az e tanintézetben szervezendő stipendiatus helyek czélserű betöltési módjának megállapítása érdekében. Ez előterjesztésemnek tartalmát, miután abban egyszersmind a tanintézet beszervezetének alkotmánya is pontosan kijelölve foglaltatik, szükségesnek tartom e jelentésembe iktatni. Szövege következő:

„Az erdélyi országos gazdasági tanintézet ügyében méltóztatott a kir. főkörmányszék múlt 1868-ik évi május hó 7-én tartott üléséből 7836 szám alatt kelt, s a nagyméltóságu m. kir. földmívelési, ipar- és kereskedelmi miniszterhez intézett jelentésében felajánlani, hogy a kimutatott több rendbeli országos pénzalapok közül ezeknek a 2 3. 4 5. 6. 7 és 9-ik szám alatti összevegi a tanintézet létesítésére, ennek országos fontosságánál fogva, fordítottassanak.

„Ezen rendeltetésre felajánlott alapok összege a földmívelési miniszteriumban az erdélyi országos képviselőkkel és az erdélyi országos gazdasági egyesület küldötteivel egyetemben ugyan múlt évi június 18-án e tárgyban tartott értekezleten, kötvényekben és készpénzben, — kihagyatván abból a kétes értékűnek jelzett 19000 forintnyi bánya részvények — 154,000 forintra számítottat.

„A miniszter ő nagyméltósága nagy elismeréssel fogadván eme jelentékeny ajánlatot, azon határozatban állapodott meg, hogy ez alapoknak tőkét csorbitatlanul hagyva, azoknak csak kamatait vegye igénybe, s ezt is csak az erdélyi vagyontalanabb ifjak mező és erdő gazdasági kiképzetésük előmozdítására.

„Felismervén ugyanis a miniszter ő nagyméltósága, hogy az erdélyi részekben az ifjuság ez irányban kiképzése is csak a jutányosabb convictualis rendszer alkalmazásával tétetik lehetővé, e gazdasági tanintézetnél rendkívüleg egyszersmind egy tápintézetnek felállítását határozta el, s ennek létesítésében lényeges tényezőül tekinti az ezen országos alapokból keletkezendő stipendiumok megállapítását.

„Midőn a miniszter ő nagyméltósága alólírottat küldötte ki ezen gazdasági tanintézet végleges létrehozatalának kivételével, megbizta egyszersmind, hogy az alaptényezők megállapításával, az ügynek eme szempontjára is mindazon lépéseket megtegye, melyek végmegállapodhatást eszközöljenek, s ezt jelentésébe foglalja.

„Ennek következtében teljes tisztelettel járulok a f. kir. főkörmányszékhez, röviden előterjesztvén, hogy

„1.) az itteni országos gazdasági tanintézetnek alapjául szolgáló kolozsmonostori birtok haszonbérbe vétele iránt az egyezkedés megtörtént, valamint

„2.) a lehető intézkedés, hogy az intézeti építkezések rövid idő alatt megkezdessenek.

„3.) A tanintézet maga egészen államköltségen építetik és szereltetik fel.

„4.) A tanárok fizetéseit és a taneszközök beszerzését is az állambudget viseli.

„5.) Az intézet 6 rendes tanárral és 3 rendkívüli segéd-tanárral láttatik el, s az elsők közt egy, külön erdészeti tan-székkel bírand.

„6.) Az intézetben 3 éves tanfolyam leendő megállapítva, s mind egyik tanévre 20 bennlakó convictualista és legfőlebb 16 externista növendék.

„7.) Felvételi feltételek a növendékekben: legalább 17 éves kor, munkára képes egészséges testalkat, jó erkölcs, s legalább az algymnásium vagy alreáliskola folyamának sikerrel való bevégezése, vagy ennek megfelelő képzettség.

„8.) A convictusi évdíj 150 forintban lesz megállapítva, a melyért lakással, étellel, mosás, fűtés, világítással s orvosi segélylyel leendő a növendék ellátva. A bejáró externisták 20 forint tandíjt fizetnek évenként, kivéve a teljesen vagyontalanokat.

„9.) Hogy az intézet még e folyó évi ősön, első évi osztályával mindenesetre megnyíljon.

„10.) A miniszter ő nagyméltóságának szándoka, hogy mindenik tanosztályban az erdélyi részekből 12 kiválóan jótörekvő vagyontalanabb ifju egyenként 150 forintnyi segélyezéssel az országos alapokból képesítessék a convictusba való lépésre; továbbá hogy ugyan ez alapból, 200 forinttal mindegyik osztályra még egy egy már tudományosan előképzett s jelesebb gazda növendék segélyezést nyerjen, ki mint az illető osztályt is vezető s a növendékekkel lakó s étkező tansegéd tekintessék, s egyszersmind a jövőben állítandó gazdasági iskolák számára tanári tovább képzetésben részesüljön. És

„11.) hogy emez a gazdasági fejlődés terjesztése érdekében előmozdításában oly nagy hord erejű tényezőknek létrehozásával a kijelelt országos alapok terhére az 1869/70-ik tanfolyamban 2000 ft. az 1870/71-ben mint már két osztályra szóló 4000 ft. és azon időn túl, mint már mind a három osztály fennálltával évenként 6000 ft. fogna esni.

„Ez előterjesztésem folytán bátor vagyok a f. kir. főkörmányszéket tisztelettel felkérni, hogy miután a miniszter ő nagyméltósága által kijelelt ezen stipendialis intézménynek számbavétele a tanintézetnek alaptervezésénél mellözhetlen, ennek végmegállapítása pedig már el nem halasztható: engem a fenn részletezett intézménynek tényleges létesítése iránt, tekintettel az alapokra lényegileg megnyugtanni, valamint a segélyzendő ifjaknak kijelelési módozatára nézve, a netán szükségesnek mutatkozó különös szabályzatok tekintetében, nagy becsű nézetéről értesíteni kegyelmesen méltóztatassék.”

Az É alatti mellékletben csatolom ide a m. kir. főkörmányszéknek ez előterjesztésemre adott eredeti válaszát. Örömmel vettem azt, mert mind nagymélt. intentionak, mind pedig az ügy érdekeinek teljesen megfelel; s az abban részletezett módozatok elfogadását és alkalmaztatását Nagyméltóságodnak teljes ügyszeretettel ajánlhatom. Nem mulasztatom el azonban megjegyezni, hogy e segélyezésbeni részesítésre a pártiumok is, mint a melyek ez országos alapokhoz szintén járultak, méltán jogosítva lennének.

(folytatjuk).

Borászati közlemények.

II.

„E coelo descendit γυνῶδι ὀσσερῶν“

(Juvenalis).

Az első kérdés meg van oldva, vannak jobb borok is mint az erdélyiek, s ezt mi magunk ismertük

el. — A második kérdés az, hogy különösen miben állanak hátrább boraink más első osztályu boroknál? és a harmadik, hogy olyanok-e ezen hiányok, melyeknek javítása hatalmunkban áll?

Az erdélyi borok — ha jól kezeltetnek — birnak csaknem minden jó tulajdonokkal, melyekkel a jó boroknak birni kell; erőt, testességet, szint és tartósságot sehol sem lehet ugyan feltünőbb mennyiségben találni, de character (jellem) tekintetéből más boroknál sokkal hátrább állanak. Character vagy jellem alatt értjük mindazon sajátságoknak összességét, melyek által valamely bort könnyen fel lehet ismerni, s más boroktól megkülönböztetni. A főtényezők, melyek a character-t adják — ámbár nem egyedül — a szag és íz, az odor és sapor az egykori, a bouquet és aroma az ez idei finom borizlelőknek.

Meglehet, hogy a tulzó magyarosítók birálatának teszszük ki magunkat, de mégis bátrak leszünk a bouquet és aroma szókat megtartani, mert ezek Europa minden mivel nyelvészetében elfogadtattak. A nélkül, hogy ez úttal a nyelv és az or boncz- és élet-tani leírásába bővebben ereszkednénk, megjegyezzük, hogy a bouquet kifejezést akkor használjuk, ha különös szagot fejezünk ki, s nem azon közönségest, mely minden bornál feltalálható, az aroma szóval pedig oly ízt, mely a közönséges bor-ízen kívül gyakran észrevehető. Ezen két tulajdon többnyire együtt van, de a bouquet teljes bor alatt olyant értünk, melynél a szag túlnyomó, milyen például a Riesling, aromás bor az — mint a traminer — hol a szag kevés, de a fűszeres íz nagyon feltünő. A bor ezen sajátságait bizonyos illó (aethericus) olajoknak kifejlődése okozza, melyet gyakran már a szőlőben is fel lehet ismerni, de igen sokszor csak akkor mutatkoznak, ha a szőlőnedv bizonyos vegytani átváltozáson megyen keresztül. A bouquet és aroma a szőlőfűrtök válfajaitól függ.

Az erdélyi szőlőfajok közt kettő bir feltünő bouquet és aromával, a **B a k a t o r** és a **j ó L é á n y k a***). Vannak még más szőlőfajok is, melyek ezen sajátságot nem egészen nélkülözik, mint a Som, Vékony haju (némely vidéken boros szőlő), s talán mások is, de ezekben igen kevés mértékben van meg: s a két elsőben még kevésbé mint több más szőlőfajokban.

Az ezen sajátsággal legnagyobb mértékben bíró külföldi fajok, Németországban a Riesling, Traminer, a Valsch Riesling, Franciaországban a Carbenet, Sauvignon blanc, Semilion blanc, a többféle Pinot-k és az egész muskotály család. Ámbár ezen válfajok mindnyájan gazdagok bouquet és aromában, még sem hasonlítanak egymáshoz. A muskotály szag igen ismeretes, s ha a pézsmány, pézsmakör, közönséges bival vagy több virág vagy gyümölcstől származik is, mindig ugyan az. A Riesling bouquetját, ámbár ahhoz hasonlít, könnyű megkülönböztetni, ha szintén leírni vagy mással összehasonlítani nehéz is. A Sauvignon blanc-nak különös szaga van, melyet Frankhonban az aczállal érintett kovakő perzsszagához hasonlítanak. A Carbenet-k — szőlő és must állapotban egyaránt — a borza virágéhoz hasonló szaggal tünnek ki, mely későbbben azon ismeretes de alig megnevezhető aromává változik át, mely a bordeauxi bor sajátja.

Előbb azt mondtam, hogy a bouquet és aroma a szőlőfaj sajátja, de ezt módosítanom kell, mert csak azt értettem alatta, hogy pl. a Som bár mily körülmények befolyása alatt sem sajátítja el a bakator, vagy a Traminer, vagy pedig Sauvignon aromáját, ez kiváló tulajdonsága ezen szőlőfajoknak, de hogy eléjőjön-é? és mily mértékben? egészen kimaradjon, vagy módosított minőségben mutatkozzék, a talajtól függ különösen, s ha bár kevésbé is, az éghajlati, helyfekvési viszonyok és a mivelés némi befolyása alatt áll. A bakator például sehol sem tenyész úgy mint Tasnádon és szomszédságában. Az érmellékinek ugyan finom bouquet-ja van, de bora sokkal vékonyabb és gyengébb.

Ezt a magyarhoniak talán elvitatják; de megtörtént már, hogy egynek ezek közül, a Mikó-féle 1848-beli híres bakator-t elibe tettem, s így nyilatkozott: „igen jó bor, de nem bakator“. Nem volt mit feleljek rá, de úgy tetszett, mintha az, ki a rosz pesti pezsgőhöz szokott, mikor Veuve Cliquot iszik, ezt mindennek igen, csak Champagnernek nem tartja. Tasnádon, s a mint hallom egész Szilágyságban a riesling elveszti bouquet-jét, részemről még soha sem izleltem ott bouquets rieslinget, s gróf Bánffy Miklós, ki 1848 előtt maga személyesen hozott Johannisbergből 1000 Riesling csemetét s ültetett Tasnádon, eddig nem találhatta fel borán a riesling bouquet-jét. A mezőségen, s a Szamos völgyén egész Bethlenig fel van a Riesling bornak elég bouquet-je, a Kis-Küküllő mentin jóllehet talán kevésbé feltünő, de igen észrevehető s a bora nagyon finom; a Maros mellett pedig eddig a legjobb riesling borok termeltettek, anynyira,

*) A jó léányka elnevezést használjuk azért, hogy ezen a Kis-Küküllő völgyén s más helyeken — különösen a szászok közt — található szőlőfajt megkülönböztessük azon a Maros völgyén, a Szilágyságban s egyebütt is létező rosz szőlőfajtól, mely itt hasonló elnevezés alatt ismeretes s szerfelett ritka és apró bogóiról felismerhető.

hogy azt hiszem, hogy a Rhenus mellett is igen kevés van olyan, mely ezekkel a versenyt kiállja. Nem hallottam még, hogy a Traminer valahol Erdélyben aromáját elvesztette volna, s a szőkefalvi Valsch Rieslingnek — egy Rhenus melléki nyilatkozata szerint — több aromája van mint otthon. A Sauvignon és Carbenet válfajokból csak a múlt évben készítettem bort gyéresi szőlőmben, de különös ízök oly feltűnő, hogy nem lehet fel nem ismerni.

Igaz, hogy az erdélyi talaj, éghajlat és mivelet nagyon különbözik a rhénusmellékitől, s ámbár a Riesling több mint 20 éve hozatott hazánkba, s a Traminer legalább 10 éve, egy sem mutatja semmi jelét annak, hogy itt nem othonos, s hogy jó tulajdonait nem tarthatja meg. Nem mondom, hogy az erdélyi Riesling éppen olyan lesz mint a rhénusmelléki, bárha az én ízlésem szerint jobb, mert csaknem anynyi bouquet mellett több testessége és szesztartalma van, s a Traminer és Valsch-riesling bizonyosan nem alábbvalók ha nem éppen olyanok.

Nem reménylem, hogy a bordeauxi szőlőfajokból Gyéresen Chateau margeau-t állithassak elő, de a menyinyire eddigelé ítélni lehet, azok jó bort fognak adni s jellemző ízök megvan. A Sauvignon blanc a Kis-Küküllő völgyben és az Aranyos mentén megtartotta fennirt perzs szagát szőlő- mint borminőségében éppen úgy, mint azt Sauternes halmain feltűnteti.

Ily példák mellett nem lehet kétség többé. Ha aromában és bouquetban dús borokat nem tudunk felmutatni Erdélyben, vagy az az oka, hogy nem akarunk, vagy hogy kevesek közöttünk és restségünk tartanak vissza.

Az Isten hazánkban oly éghajlattal és talajjal áldott meg, mely meggyőződésem szerint a jeles és finom borok termelése tekintetéből Europa egy országa megett sem áll.

Borainknak egyedüli és főhibája a bouquet és aroma hiánya. Ezen lehet külföldi szőlőfajok behozatalával segíteni.

Reménylem, hogy a feltett kérdést megfejtettem.

Borainknak, általában véve, más hibájok is van, mit csak akkor ismerünk fel, ha különböző de ugyan azon egy vidéken fekvő szőlőhegyek termését hasonlítjuk össze.

Mindenki meg fog engem érteni, ha Földvári Ferencz urnak Gálfalván 1862-ben a Törökhegyen termett borát a szomszédai termésével összehasonlítja. Menyynység tekintetéből is másoknál sokkal hátrább állunk.

Miből származnak ezen különbségek és eltérések, s mi módon lehet rajtuk segíteni? komolyan kell tanulmányoznunk; de előbb határozzuk el azt, hogy nekünk erdélyieknek a finom jeles, vagy csak a közönséges bortermelés-é feladatunk?

E kérdésre közelebbről visszatérünk.

Paget János.

Az Erdélyi gazdasági egyesület választmányi ülése Kolozsvárt, május 3-án 1869.

1-ör Az április 5-én és 19-én tartott választmányi, és április 17-én tartott köz-gyűlések jegyzőkönyvei felolvasatván, helybenhagyattak.

2-ör Olvasatott a földmivelés ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumnak idei ápril 20-ról 7185 sz. a. kelt leirata, melyben a méh tenyésztés emelése érdekében felhívja az egyesületet, hogy beható tanulmány tárgyává tévén a méhészeti ipar pangásának okait, terjeszsen fel oly javaslatot, mely e pangás közelebbi okait felvilágosítván, a további e téren teendőkre nézve kellő tájékozást nyujtsan. Megbizatott a kertészeti szakosztály, hogy a helybeli méhészegylet tagjait tanácskozássra meghíván ezen ipar ág pangásának okait kutassa, a méhészet állásáról, s a teendőkre nézve gyűjtsen országos adatokat, s az ezen alapokon történendő megállapodását terjeszse választmány eleibe.

3-ör Olvasatott a földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumnak f. évi április 12-ről 5298 sz. a. kelt leirata, melyben a [Lipcei osztrák magyar consul azon értesítése folytán, hogy nyugot europa több helyein, de különösen Troyes és Angersben sikeres kísérletek tétettek a selyem hernyóknak a „Maclura aurantiaca“ leveleivel történt táplálása körül, s az így táplált hernyóknál egyáltalában nem mutatkozott a hernyókor, és az eléállított gubók fenyegebbek lettek mint az eper levelekkel táplált hernyók gubói, felhívja egyesületünk figyelmét a Luisiánában termő, s meghonosítás esetében tetemes anyagi hasznót ígérő „maclura aurantiaca“ leveleivel eszkozlendő kísérletek tételére. Ámbár a korábban tett kísérletek annak meghonosítása körül kevés eredményt mutattak fel, újabb kísérletek tétele határozatott.

4-er Az erdélyi — feloszlott királyi főkormánysszék idei április 2-án 7025 sz. a. kelt átirata, melyben értesítik gazdasági egyesületünk, hogy alig volt erdély 7 hétig mentes a marha véstől már ismét fenyegetve van az által, mely ez uttal — távol az eddigi véstes helyektől — Boitzán a verestoronyi veszteglő intézet tószomszédóságában és Holtzományban Újegyház székben éppen oly helységeken ütött ki, melyek környékén 1861 óta marhavész nem uralkodott. — Tudatja továbbá, hogy a vészragálnak miként történt behurcolása még eddig elé kinyomozva nem lévén, miután gyanítható, hogy annak Verestoronny környékében, a jelenleg fenn álló általános határ zár mellett, a szomszédos Havasalföldről csempészet útján kelle behurcoltatni, és az első felmerülése perczéig az ország belsejébe már mint egy 10 mértföldnyire hatott, annak lehető legkisebb körre leendő szoríthatása és helyhez kötése tekintetéből intézkedés tétett, hogy Újegyház, Szeben, Szász-Sebes, Medgyes, Segesvár, Szerdahely, N. Sink és Köhalom székekben, valamint

Fogaras vidékén is marha vérszi szoros zárlatok léptessenek életbe, a vérszibizottmányok állitassanak ujra fel, a szarvasmarhák vétessenek számba, zárassanak istállóba és azok egészségi állapota felett szigorú örködés tartassék, mely intézkedésein kívül nemcsak a marhavásárokat tiltotta ezen környékben be, hanem a szarvas marhákali minden nemü forgalmat is merőbea megszüntetett. Végre Verestoronynál az állati terményeknek mártius hó 10-én 3115 sz. alatt fertőztelenítési elbánás mellett engedélyezett béhozatalát ujra bétiltotta, tudásal vétetett.

5-ör A kertészeti szakosztály az igazgató választmányának idei 56 sz. a. megbizása folytán, a földmivelés ipar-és kereskedelem ügyi m. kir. miniszteriumnak véleményezést végett a szakosztályal közöltt azon leiratát illetőleg, melyben felhivatott gazdasági egyesületünk, hogy a gyümölcsfa tenyésztés terjesztése, s ezen iparág emelésének eszközlése tekintetéből, a kerületében lévő faiskolák ügyét egyetértve a megyei hatóságokkal, mielőbb kellő virágzásba hozni igyekezzék, s ennek mentől sikeresebb eszközlése végett, készítesen és terjeszzen fel kimutatást a kerületében leghálásabban tenyésző, legnemesebb s ekként a terjesztésre teljesen méltó gyümölcsfajokról, véleményét beadván azon nézetnek ad ki fejezést, hogy,

„Ámbár tudna a szakosztály a birtokában lévő adatok nyomán, a miniszteri leiratban kifejezett óhajítás szellemében a hasznos sőt mások felett leghasznosabbaknak mutatkozó gyümölcsfajokról, melyek az erdélyi részekben sikerrel termesztethők egy tüzetes lajstromot készíteni, de miután saját tapasztalatából tudja, hogy a kiválóan erdélyi ős gyümölcsfajoknál is mekkora különbség mutatkozik az erdélyi részek egyes vidékein, mennyiben ugyan azon faj, egy helyen jóság és termékenység tekintetében minden igényt kielégít, míg más vidékeken a termelést cserbe hagyja, s miután adatai vagynak arról is, hogy a husz év óta nagy mértékben elterjedett idegen gyümölcs fajok közül, némelyek éghajlatunk és talajunkhoz simulni sehogy sem akarnak, míg mások termékenység s jóságuknál fogva minden régiebb s nagyobb elterjedést nyert fajok felibe emelkednek, szükségesnek tartja, hogy az erdélyi területen sok éveken át haszonnal működött, s gazdag tapasztalatokat gyűjtött gyümölcs tenyésztők véleménye kéressék bé, s ennek eszközésére — egy névsort nyujtva bé — ajánlja választmányának, hogy az e névsorban foglalt pomolog társaink szólitassanak fel, hogy a következő kérdésekre adjanak 15 nap alatt tüzetes feleletet.

1.) Melyek azon vidéken termelni szokott vagy az újabb időben termelés alá vett gyümölcs fajokból azok melyek gyakori és bő termésük, élvezetességök vagy gazdasági s kereskedési czélokra használhatóságuknál fogva mások felett előnyösöknek, sőt legelőnyösebbeknek mutatkoznak?

2.) A közelebbi 20 év alatt béhozott új alma, körtve s más gyümölcs fajok közül melyek nem a mi éghajlatunkhoz s talajunkhoz valók, s melyek azok, melyek minden tekintetben megérdemlik a figyelmet s ennél fogva a terjesztést?

3.) Hány okszerűleg bérendezett faiskola létezik a felszolitott egyén vidékén? kik által tartatnak fenn, s minő fajok termesztetnek azokban mások felett nagyobb részvételnek s kelendőségnek örvendő.

A szakosztálynak ezen ajánlata elfogadtatván s a beadott névsor — több jeles gyümölcs tenyésztőknek ismert egyének béiktatása által — kiegészítetvén, ezeknek a szakosztály által véleményezett irányban leendő félszollitása határozottatott.

6. A. f. év április hóra készített pénztári kimutatás terjesztetik elé, mely szerint:

Átjött a multhóról készpénzben	466 ft. 85 kr.
ehhez bévétetett	
Szentjánosi Ferencztől r. díj 1869-re	5 ft. — kr.
Andrásovsky Jánostól kamat-költsön-tőke után 1868 augustus 7-től 1869 augustus 6-ig	90 ft. — kr.
Szabó Józseftől r. d. 1869-re	6 ft. 30 kr.
Ladányi Sándortól al. kam. 1868-ra	5 ft. 25 kr.
Tolvaly Ferencztől r. d. 1868-ra	5 ft. — kr.
Máthé Károlytól r. d. 1869-re	5 ft. — kr.
Kovácsi Sándortól r. d. 1869	5 ft. — kr.
Incze Ferencztől r. d. 1866—1869	15 ft. — kr.
Korbuly Bogdántól alapító tőke, egy erdélyi földtehermentesítési kötvényben	105 ft. — kr.
Köztelki jövedelem	158 ft. — kr.
Összesen	866 ft. 52 kr.

Kiadások:

Kertész fizetése áprilisre	33 ft. 33 kr.
Kertészsegédek fizetése dto.	44 ft. — kr.
Köztelki munkákra és béruházásokra	263 ft. 64 kr.
Az urbéri papirok csomagába tétetett	105 ft. — kr.
Pénztár maradvány mint átvitel a jövő hóra	420 ft. 55 kr.
Összes kiadás	866 ft. 52 kr.

7. Indítvány folytán felszollitanni határozottak egyesületünk közlönyében mind azok, kik lakhelyöken gyült trágyákat más módon értékesíteni nem tudják, vagy nem szándékoznak, hogy azt gazdasági egyesületünk köztelkére hordassák ki, hol az idő folytán egybegyült trágya megérlettetvén, a köztelek trágyázására fog fordittatni, mi által egyfelől egyesületünk pénztára fog megkiméltetni, másfelől pedig ezen — nagyobb részt figyelemre nem méltatott — hulladékok czélszerűen fognak hasznosittatni.

Timár Károly,
titkár.

T Á R S A L G Ó.

Szomoru tapasztalatok.

Kolozsvár 1869 május 10.

Városunk határán a május 2-ki fagy tetemes károkat okozott. Nem kímélte még az őszgabonákat sem a menyinyiben megsugorgatta, ritkította azokat. A szőlőt s különösen a már virágzáson túl levő nyári gyümölcsöket több hegyen

teljesen tönkre tette. A délkeleti s így a legjobb expositioju oldalokon mint a milyen a Brétfő, Nádastere, Szentgyörgyhegy, Bornyumál, a szőlőnek alig maradt $\frac{1}{10}$ -de; feljebb fekvő részeken, mint a Henedely, Lómb már kevesebb a kár, ugy szintén a keletnek fekvő Kómálban is, mely a birtokosok szerencsés-

jére háttal fekszik a havasról jövő sanyaru szeleknek. Városi kerteinkben a zártabb helyeken szőlőben és más gyümölcsben — minthogy a hajtások már tenyérnyiek voltak — még nagyobb a kár. A ref. főtanoda kertjében botánikai tekintetből változatosan beállított szőlőcském — melyben számos válfaj első terméssel kecsgettetett — reggel 9 órakor már csaknem fekete lett. Nem volt egyéb hátra, mint sohajtani egy jobb tavasz után, s számba venni a teljes en vagy csak némi leg megrongáltakat gondolván, hogy van még más is olyan szőlőtermelő, a ki a káron okulni akar.

Az irt délkeleti hajlásu hegyeken a hazai szőlők közül teljesen elpusztult a Járdován még a magasabb, ponkosabb részeken is; a Kóvér feljebb kevesebbet szenvedett s a Som még annyit sem. A külföldiek közül a Barát sz. s a Traminer legjobban kiállották a nyomorúságot, a Riesling már kevésbé. Az asztaliak közül a muskotályok és az Olasz inkább, a Chasselás-k kisebb mértékben fagytak el.

Kertemben a borszőlők közül csaknem teljesen elfagyott a Járdován, sokat szenvedett a Som, Baktor; jobban tűrte a Riesling, még jobban a Traminer s kiállotta teljesen a Barát szőlő. Ez utóbiből néhány tőm van s a 40—60-ra menő gerezd közül egyen-egyen alig száradt el egy pár. Az asztaliak közül egész hajtásukat elhányták: a fejr Malaga, Satine jaune (ez többől ki is fagyott), muscát Lunel, Quadratus, Alexandri fejr és kék, Margit Narancs, Vanilia, Bogdányi fűszeres, Bourdelos Jura, Smyrnai vörös musk., Korai Vörös, Durasceno, Cornetta, Passa Tutti, Wildbacher, az Isabellák, Apuliai, Olasz s legteljesebben az Uva reginae. Felényit szenvedett a Füge sz., Carniola di Roma, Chasselas blanc musque, Joli Harald, Ouillad, Pápa mazsola, Dolcetta, fekete musk, Catawba, Malinger, és Madlain, szinte semmit a korai Burgundi és a fejr Francia. Teljesen kiállotta a de Candolle, Krachgutedel, Sylvani kék és piros, Uva lacryma dolce, Huppólyagos (Dézsen, nálunk fejr Török) tarka Morillon.

Mind ebből nem akarok jövőre nézve teljes szabályt állítani fel. Mert hiszen a fagyás mekkoraságára befolyanak: a tők vénsége, a gyök alatt vagy fenn fekvése, korán kiszedés, korai kapálás sat.; de azt hiszem, hogy a válfajok ereje, szívóssága a megmaradásra legtöbbet conferál. A leszáradt hajtások közt az az egy különösen vigasztalt, hogy az én régi kedvencem a Barát szőlő egy újabb és igen nevezetes jellemvonással öregbítette becsességét. Oly szőlő ez tisztelt olvasó, melynek Erdélyben — hitem szerint — nagy jövője van!

Egy másik szomorú tapasztalat az, hogy a mit a fagy meghagyott a jobb fekvésű hegyek gyümölcsseiben, azt a hernyók (Pontia crataegi, galagonya özöndék) levéltől le-rágták. A fák oly feketék mint télen, s nem csak az alma és szilva fák leveleit ették le, hanem a máskor békében hagyott őszi barack, s cseresznye leveleit is. Most a még egészen ki nem fejlettek a más évben ugyancsak bántatlan

maradt körtefákon lakmároznak. De hát miért nem szedjük s pusztítjuk most is kiált föl szives gyümölcsész társam? Szedtük s pusztítjuk nagy költséggel, fáradsággal — kevesen. Éppen azért keveset használ ez; mert letakarított fáinkat se-regestől lepi el szomszédink hernyója, mint a mely ha egy helyen mindent lerágott, nagyobb utakra is gyorsan vállalkozik mind addig, míg a természettől kívánt fejlettségét eléri. Innen van az: hogy kevés ember csaknem hiába szedi, s hogy a hernyó mindig forrani látszik. Tudtomra, városi rendőrségünk is bocsátott ki fenyegető hirdetést a hernyók leszedésére; ki is ragasztották azt annak rendje szerint a szőlőkapukra s ha a rendőség ígérete szerint beváltotta szavát s számbaszedve megbüntette az illetőket, úgy bizonyosan nem igen voltak mostanság kényelmes napjai, mert a fenyegetés uraim, szinte semmit sem használt! Részemről a hernyózást már ősszel, a munka apadása után megkezdtem sőt megkövetelném ígért és végrehajtott büntetés alatt, hogy azt minden termelő pontosan bevégezze. A ki ültet és munkája után élvezni akar, éppen úgy tartozik az industriája után megszaporodott ellenséget fogyasztani, mint fizetni bárki a társadalom bármely rétegében többet vagy kevesebbet ha azt akarja, hogy jogait tiszteljék. Azt hiszem, ha erőnk s egy kis akaratunk volna mezei ellenségeink számát — a hernyókat — legalább jövőre nézve még most is tetemesen apaszthatnók. Éppen most kezdik magokat bebábozni. Farka végén a báb s hátán egyegy selyem szállal, hevederrel függélyes állapotban arra a faágra köti magát, melynek levelét leette már. Ez állapotban míg pillangókká lesznek 14—15 napig maradnak. Hány ezret tudnának a gyermekek is naponkint egy kis nyomással megsemmisíteni, annyival is inkább, hogy a báb nem igen keresi a fák magas ágait! Valóban a minden évben szaparodó rovar oly komolyan fenyeget, hogy városon és falun egyiránt módját kell már találni annak, hogy a nép is teljesen megismerje ellenségét, hogy maga is hajlandó legyen — mint külföldön — a társas irtásra és utját kapni annak, hogy a haszonért magára terheket vett egyént a hanyagságáért ígért büntetés meg is találja.

Kócsi Károly.

Az „ERDÉLYI GAZDA“ hivatását csak akkor tölti be teljesen, ha a gazdasági ismereteknek idő szerinti értekezések által leendő terjesztése mellett, a termelés állapotáról, gazdasági iparról s általában gazdasági viszonyainkról, a gazdaközönséget maga idejében és kellőleg értesíti. — E feladatnak pedig csak akkor felelhet meg, ha vidéki gazdatársaink, saját érdekükben, mentől többen és mentől gyakrabban küldenek bé gazdasági tudósításokat. Ezen gazdasági tudósítások különösen az évszakok szerint, azonkívül pedig nevezetesebb jelenségek eléfordultával, béküldve s közölve, kellő tájékoztatást nyujtanának gazdasági állapotunk és viszonyainkra nézve. A tavaszi tudósítások értesítést tartalmaznának az őszi vetések teletéséről s állásáról, a szarvas marhák, lovak, sertések, juhok sat. teletéséről, bárányozásról, gyapjunyírás iránti kilátásról, a tavaszi munkák folyamáról, gyümölcsfák, szőlők állapotáról, reménylendő terméséről sat.; a nyári tudósítások az aratás, kaszálás eredményéről, a tavaszi vetések további fejlődéséről, a gazdasági állatok egészségeről és tenyész állapotáról, munka-

díjakról; az őszi tudósításokban biztosabb alapon lenne kimutatva a gazdasági évi termelés minősége és mennyisége, s ebből következtetés a béállandó téli idényre, melyben azután a lefolyt három évszak alatt tett tudósítások az eredménnyel összehasonlítva, jövőbeli tájékozásra tanúságos adatokat nyujtanának. Végre kiterjesztendő volna tudósítók figyelme a gazdasági cikkek időnkénti piaci árára, hogy annak alapján a különböző vidékek gazdái termeszterményeik árára nézve kellő tájékozást nyerhessenek.

Ily nemű tudósításokat nem csak szívesen közöl az „Erdélyi Gazda“, hanem ezennel fel is kéri mind azokat, kik maguk és gazdatársaik javát előmozdítani kívánják, hogy becses tudósításaikat mentől gyakrabban, különösen pedig a fennirt időszakokban és irányban „bérmentetlenül“ békülden szíveskedjenek. Ne várják gazdatársaik, hogy egyenként névszerént kérjük fel ezen tudósítások béküldésére; ilyen felszólítások sokszor — akaratlanul — kikerülnek azokat, kik legkésebbek közreműködni, azért vegyék ugy e közérdekű figyelmeztetést, mint egyenként mindenikhez intézettel.

A beérkező tudósításokat közölni kedves kötelességének tartja
a Szerkesztőség.

Vidéki Levelezés.

Minden oldalról érkező tudósítások szerint az áprilisi és májusi dér és fagy, kisebb vagy nagyobb mértékben egész Magyarországon s ahhoz tartozó részekben érzékeny pusztítást tett a szőlő és gyümölcsfákban; ezeknek termése sok helyen egészen elfagyott, s nagyrészt felezve van, ezért a bor ára mindenfelé emelkedett. Az ezen fagyok után béállott száraz szeles és meleg időjárás még több kárt okoz, mert az őszi vetések — különben is a hol későn vetettek gyengék lévén — nem gyarapodhatnak, s a tavaszi munka bévégzése akadályozva van. Ha még sokáig így tart, szénatermesre is kevés a kilátás.

Egyveleg.

A borkivitelte illetőleg említve volt némely lapokban, hogy egy drezdai borkereskedő több száz veder bort vásárolt Erdélyben s vitt ki Drezdába; felvilágosítás s helyes értesítéssel tudathatjuk, hogy e bor kiviteli ügy ugyan igaz, de nem idegenek, hanem hazánkiai közül alakult társulat, mely többféle jeles borokat vásárolva össze, borkereskedést nyitott Drezdában, czélul tűzve ki az erdélyi borok kivitelét, ismertetését s a boripar emelését. A harmincz hordóból álló 1400 v. első küldemény május első hetében indítottatott útra; a küldött borok nagyobb részt a kolozsvári pinczeegylet tagjaitól, de azon kívül is vásároltattak, s mielőtt kiküldettek volna, több hetekig az egylet pinczemestere kezelése alatt voltak; nagyrészt 1866-ik évi termésbeliek, s a jelesebb e hazában termett borok mind képviselve vannak e küldeményben. Jó sikert óhajtunk e közhasznu vállalatnak, s reménylünk is, mert a társulat oly tagokból alakult, s az eddigi eljárás anynyira átgondolt s helyesen megállapított, hogy a jó eredmény felett kételkedni nem lehet.

*A Boroszlói kiállításra a pincze-egylet nagyobbára az újabbkori termésből 50 palaczk igen jeles bort küldött.

*Idősb gr. Teleky Domokos ur Czelnai pinczejében 2000 veder kitűnő 1866-ik évi bor van eladó. — Értekezhetni Czelnán Albert Elek gazdatisztel.

*Mint biztos kútfőből értesültünk, a nagy hirre szert tett

malmői svédországi K o c k u m féle gépgyárreszvénytársulat első Magyarországra szállított ny o l c z l ó e r e j ű g ő z c s é p l ő g é p e Beniczky Márton urnak vadkerti jószágán, hajó állomás Harta, u. p. Kis-Körös Pestmegyében Május 18-tól mintegy 30-ig, tavalyi termésű búzát fog naponként p r ó b a k é p e n c s é p e l n i. A gazdaközönség nagy érdekléssel tekint e cséplés eredménye elé, mely ha a várakozásokat igazolja, a mai munkaszük időben kedves útmutatást fog szolgáltatni a gépeket venni szándékozónak. A ki a cséplés eredményét személyesen akarja látni, Beniczky Márton ur vendégszerető házában szíves fogadtatást talál.

A szőlők tavaszi fagyása ellen báró Bábó a magyar Lloyd melléklapjában azt ajánlja, hogy egy termő veszszőt földel kell befedni, s ott hagyni mindaddig, mig fagytól félhetünk; s ha a felkötözött termő veszszők elfagynának, ezt mint tartalékot — melynek bogjai egészen épek — huzzuk elé, s ha szinte késő, de mégis jó termésre számíthatunk. Ezen eljárást a múlt évben megkísérlettük; de május 25-keig az elfedett veszszők egészen meggyökereztek s hoszsza hajtásuk volt. A szőlőhegyekbeni füstöléstől nem sok eredményt lehet várni, ha szinte a most Franciaországban ajánlott kátrányali füstöléstől, melynek igen tömött és sűrű füstje van, többet lehet reményleni. Az egyedüli biztos szer a szőlőnek elfagyástól megmentésére a Guyot által ajánlott szalma-takaró; reményljük, hogy a jövő évben a gazd. egylet szőlőjében ilyeket készíthetünk és mutatni fogunk. P.

Időjárás.

Május hó hideg kellemetlen éjszaki széllel, kevés havazással, a légsúlymérő majd nem rendes állásával állott be. 1-én reggel 6 órakor a hőmérő + 1.5 R. foknyi meleget mutatott, az egész nap hideg, szeles, félig borult volt, estve kiderült és az éjjeli csekély hőmérsék, minthogy a hőmérő a fagypontra alól másfél fokkal állott, ártalmas befolyással volt már sok fejlődésben lévő növények életére. Erre 2-án derült szép idő következett. 3-án és 4-én reggelenként derült szép idő, délutánonként borult, a levegő egy-kissé kezdett megmelegedni; de 5-én reggel a délkeleti légfolyam erősebb hideg éjszakira kevés esővel változott, ez a léget újra anynyira meghüté, hogy 6-án reggel csak + 0.6 R. foknyi meleg volt. 7-én délkeleti széllel a meleg hirtelen megnőtt, a hőmérő az árnyékban délután + 20.9. sőt még estve is + 14.7 R. fokon állott. 8-án a meleg másfél fokkal nagyobb lett, délután nyugotról délkeletnek vonuló viharos felhők mutatkoztak. 9-én reggel változó — délfelé derült meleg idő volt, délután éjszak nyugotról keletnek húzó esős felhők jöttek. 10-én szinte ugyanazon irányban esős felhők nagyobb mennyiségben jelentkeztek, melyek alkalmasint esőt hozandnak.

A lég súlymérő állása csak 5-én reggel a rendes állásnál 5 párizsi vonallal mélyebben állott, különben az ingadozások jelentéktelenek voltak.

Egészen derült nap volt 2-án, a többiek félig borultak valának. Eső 1-én és 5-én kevés esett. A szélirány többnyire éjszakai vagy éjszaknyugoti volt, mely háromszor délire változott.

TARTALOM: A K. Monostoron felállítandó gazd. tanintézet ügyében tett előterjesztés. Borászati közlemények. — Gazdasági egylet máj. 3. vál. ülése. — Társalgó: Szomorú tapasztalatok — Felszólítás vidéki gazdatársainkhoz. — Vidéki levelezés. — Egyveleg. — Időjárás.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.